

Asia: VN/2801/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

15 §. Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

Jätelain etusijajärjestykseen tulisi pyrkiä, mutta sitä ei tulisi toteuttaa ns. hinnalla millä hyvänsä. Lajittelussa ja erilliskeräyksessä tulisi ottaa huomioon ympäristönäkökohdat, tekniset mahdollisuudet ja olemassa olevat markkinat.

SSAB Hämeenlinnan tehtaalla esimerkiksi pienet määrät villajätettä toimitetaan rakennusjäteluokka 3:n mukana jätteenkäsittelyyn. Siellä jäte lajitellaan ja toimitetaan hyödynnettäväksi. SSAB Hämeenlinnan ei kannata pientä määrää villajätettä toimittaa käsittelyyn, koska se ei ole ympäristön kannalta kestävä eikä taloudellista. Lajittelu tapahtuu, mutta se ei tapahdu jätteen syntypaikassa. Vastaavanlaisia esimerkkejä on useita. Lajittelun tulisi tapahtua siellä missä se on kannattavinta suorittaa.

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä

Ehdoton kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä ei ole kestävä ratkaisu.

- Energijätteen määritelmä tulisi lisätä 6 §:ään.
- Pykälässä tulisi olla mahdollisuus tarkastella tilannetta tapauskohtaisesti teknis-taloudellisesti sekä kartoittaa ristikkäisvaikutuksia ympäristönäkökohdat huomioiden ainakin teollisuuden osalta.
 - o Esimerkiksi, kuinka pieni määrä jätettä kannattaa erilliskerätä ja kuljettaa kierrätykseen / uudelleenkäyttöön. Aina ei ympäristön kannalta ole järkevää jätettä kuljettaa pitkiä matkoja hyödynnettäväksi materiaalina, jos esim. polttoaineen kulutus on lajittelun hyötyyn nähden kohtuuton.

- o Joskus teollisuudessa saattaa olla ympäristön kannalta parempi toimittaa kierrätyskelpoista jätettä hyödynnettäväksi energiana. Jätteen toimittamista käsittelyyn pitäisi tarkastella kokonaisuuden kannalta eikä ainoastaan EU:n kierrätystavoitteet edellä.
- Olemassa olevat tuotantotilat ja -alueet eivät aina mahdollista erilliskeräystä tilapuutteen vuoksi. Lisäksi jätettä saattaisi joutua kuljettamaan tuotantolaitoksella kohtuuttomia matkoja (esim. aika ja polttoainekustannukset) kierrätyksen hyötyyn nähden.
- Materiaalihyödyntämisen haasteen esimerkkinä SSAB Hämeenlinnan tehtaalta voisi mainita puujätteen, jota muodostuu yli 150 000 kg vuositasolla. Puujätteen materiaalihyödyntäminen on ollut lähes mahdotonta, koska puujätteelle ei ole vastaanottajaa materiaalihyödyntämistä ajatellen. Energiaksi puu kelpaa hyvin. Selityksenä on ollut, että puu on Suomessa halpaa ja toiminnanharjoittajat epäilevät puujätteen tasalaatuisuutta tai kontaminaatiota.
- Teollisuusympäristö on jätteiden keräyksen ja hyödynnettävyyden osalta huomattavasti erilainen, kuin yhdyskuntajätteen puolella toimiminen. Tämä tulisi ottaa huomioon pykälässä.
- o Teollisuuslaitoksia valvotaan viranomaisten toimesta ja raportointivelvollisuudet ovat kattavat, joten ehdoton kiello kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energiajätteenä ei ole tarpeen.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

-

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

-

22 §. Valtion viranomaiset

-

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

-

93 §. Jäteneuvonta ja -tiedotus

-

100 §. Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

-

121 §. Velvollisuus laatia siirtoasiakirja

-

122 §. Tiedonsaantioikeus

-

124 §. Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen sekä hallinto-, palvelu-, ja elinkeinotoiminnassa syntyvän jätteen erilliskeräysvelvoitteiden valvontaa varten suunnitelma. Edellä tarkoitetun suunnitelman viranomaisen voi yhdistää ympäristönsuojelulain 168 §:n 4 momentissa tarkoitettuun valvontaohjelmaan.

- Laissa tulisi selkeästi käydä ilmi, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja valvontaviranomainen käy yhdessä läpi valvontaohjelman, -suunnitelman, jotta toiminnanharjoittajalle ei tule päällekkäistä hallinnollista rasitetta, vaan kokonaisuus käydään yhden viranomaisen toimesta läpi. 124 §:stä voi saada käsityksen, että molemmat tahot tekevät oman suunnitelman.
- Toiminnanharjoittajilla on ennestään raskas hallinnollinen taakka eikä tätä ole tarpeen lisätä ilman vastaavia ympäristöhyötyjä.

Voimaantulosäännös

-

Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Tulisi varmistaa, että säätely tukee reilua kilpailua eikä aiheuta laillisesti toimiville toiminnanharjoittajalle lisävelvoitteita.

Muuta huomioitavaa

Mahdolliset muut huomiot hallituksen esitysluonnokseen

SSAB Europe Oy:n Hämeenlinnan tehtaalta muodostuvasta jätteestä yli puolet on vaaralliseksi luokiteltua jätettä. Vaaralliseksi jätteeksi luokitellun jätteen materiaalikierrätys on todella haastavaa. Suurin osa tehtaalla muodostuneesta vaarallisesta jätteestä toimitetaan energiahyötykäyttöön n. 98 %. Myös vaarattomista jätteistä tällä hetkellä hieman yli puolet menee energiahyödyntämiseen. (Näissä ei ole mukana betoneita, maa-aineita eikä asfaltteja)

Jätelain pohjana tulisi olla jätteiden tuottajien, käsittelijöiden ja kuljetuksen pienin mahdollinen kuormitus ympäristön kannalta kustannustehokkaasti. Jätteiden kierrätysasteen nosto on positiivinen päämäärä, mutta laissa tulisi ottaa huomioon erilaiset jätteiden tuottajat ja toiminta, joista jäte syntyy.

Uosukainen Minna
SSAB Europe Oy - Hämeenlinnan tehdas, Ympäristöpäällikkö